

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING till
Landstinget med förslag till landskapslag
om Ålands handelsläroverk.

Genom landskapslagen den 15 april 1966 om Ålands handelskola (8/66) erhöll handelsskolan en lagfäst ställning som en av landskapets fackskolor. Skolans verksamhet hade dock inletts redan därförinnan från och med höstterminen 1965. Skolan tillkom i syfte att bereda den åländska ungdomen möjligheter till merkantil yrkesutbildning inom landskapet.

Det skulle snart visa sig att handelsskolan var en riktig satsning inom yrkesutbildningens område. Intresset för studier vid handelsskolan har allt sedan starten varit stort, vilket framgår av medföljande bilaga 1 med uppgifter om antalet ansökningar och intagna elever under tiden 1965-1974. Likaså har möjligheterna till arbete på Åland för de merkantilt utbildade varit goda under den tid skolan utexaminerat elever.

Med tanke på att grundskolan läroplansmässigt är helt genomförd i landskapet läsåret 1976-77 avser landskapsstyrelsen att så långt det är möjligt skrida till sådana åtgärder, att de elever som genomgått grundskolan skall kunna förlägga den närmast därpå följande utbildningen inom landskapets gränser. I praktiken innebär detta att den yrkesinriktade utbildningens nivå efter grundskolan måste höjas. Ett viktigt stöd för ett sådant förfarande ger även Svenska utbildningskommittén i sitt delbetänkande I 1974:67, i vilket starkt betonas vikten av att vidareutbildningen efter grundskolan ges på hemorten.

Antalet åländska elever vid handelsläroanstalter i riket de fyra senaste åren framgår av bilaga 2. Av denna framgår bl.a. att under läsåret 1974-75 studerade i handelsinstitut i riket sammanlagt 35 elever hemmahörande på Åland.

För att de åländska ungdomar som i framtiden ämnar ägna sig åt merkantil utbildning icke skall behöva söka sig till handelsinstitut i riket eller i Sverige föreslår landskapsstyrelsen därför att möjligheter till merkantil utbildning på denna nivå skulle fås till stånd i landskapet genom inrättande av ett handelsinstitut. Detta skulle lämpligen ske genom att Ålands handelskola ombildas till ett handelsläroverk bestående av ett handelsinstitut och en handelsskola.

Utbildningstiden vid handelsinstitut är i regel tre-årig med linjeval från andra årskursen. Undervisningen kan då uppdelas

på följande linjer: redovisnings-, marknadsförings- och sekreterarlinje samt samhällsekonomisk linje. Vid det åländska handelsinstitutet kunde linjerna alternera.

Ålands handelsskola har på försök under läsåret 1974-75 inlett en nivågrupperad undervisning i första årskursen. Detta innebär att undervisningen i språk och matematik i denna årskurs för en del av eleverna meddelas på institutsnivå, medan undervisningen i andra ämnen är gemensam för skolans samtliga elever. För att de elever som deltar i den nivågrupperade undervisningen skall kunna fortsätta sina studier på samma nivå och därmed ges möjlighet att avlägga merkonomexamen, är det nödvändigt att handelsläroverket inleder sin verksamhet redan från höstterminen 1975.

Då det även i framtiden kommer att finnas av merkantila studier intresserade ungdomar som ej har den grundutbildning som fordras för inträde till handelsinstitut och sådana som hellre söker sig till en två-årig handelsutbildning än till en tre-årig sådan, anser landskapsstyrelsen det finnas skäl för att handelsskolan bibehållas jämsides med handelsinstitutet. Det synes ändamålsenligt att även den affärstekniska linjen vid Ålands yrkesskola anslutes till handelsskolan.

Genom inrättandet av handelsinstitutet skulle kommunernas sammanlagda kostnader för den merkantila yrkesutbildningen stiga från drygt 40.000 mark till c. 110.000 mark. De femton kommuner som avgivit yttrande i ärendet har dock ställt sig positiva till förslaget. De årliga utgifterna för det planerade handelsläroverket liksom fördelningen av kommunernas andel av kostnaderna enligt skatteöresprincipen framgår av bilaga 3.

Detaljmotivering.

1 §. Genom lagförslaget skulle i landskapet inrättas ett handelsläroverk, som får benämningen Ålands handelsläroverk. Läroverket består av ett handelsinstitut och en handelsskola. Normalt är ett handelsinstitut treårigt men vid institut kan inrättas särskilda studentklasser som efter två års studier leder till merkonomexamen.

Enligt 2 mom. skulle vid behov kunna inrättas särskilda fortsättnings- och specialklasser samt anordnas särskilda kompletterings- och specialkurser. Sådan specialutbildning blir dock beroende av om anslag upptas i enskilda årsstaten.

2 §. På samma sätt som vid handelsinstitutet i riket skulle eleverna vid detta institut kunna avlägga merkonomexamen och vid handelsskolan merkantexamen.

3 §. Liksom övriga fackskolor i landskapet skulle läroverket vara landskapets läroinrättning och stå under landskapsstyrelsens överinseende. På grund av att rikets lag om kommunala och privata handelsläroanstalter icke möjliggör att landskapet med ordinarie medel kan täcka alla kostnader för handelsläroverket, skall kommunerna liksom tidigare i fråga om handelsskolan delta i kostnaderna för läroverket.

4-5 §§. Stadgandena om läroverkets förvaltning och tjänstemän har uppgjorts i överensstämmelse med motsvarande stadganden i den lagstiftning som gäller landskapets övriga fackskolor.

För att examen vid handelsläroverket skall ge samma behörighet som motsvarande examen i riket bör i riket fastställda lärokurser tillämpas. I detta avseende kommer lagen att följas upp med en överenskommelseförordning.

6 §. I överensstämmelse med 4 § i landskapslagen om Ålands handelsskola föreslås att den del av läroverkets kostnader, som icke täckes med ordinarie medel fördelas mellan kommunerna enligt den s.k. skattöresprincipen. Vid beräkandet av sjömansskatten skulle det till kommunen redovisade sjömansskattebeloppet i mark multipliceras med talet sju i enlighet med stadgandet i 18 § landskapslagen om grunderna för skolväsendet, i dess lydelse den 30 juli 1974 (60/74.)

Med hänvisning till det anförda förelägges Landstinget till antagande

L a n d s k a p s l a g
om Ålands handelsläroverk.

I enlighet med Landstingets beslut stadgas:

1 §.

Ålands handelsläroverk omfattar ett handelsinstitut och en handelsskola.

Vid handelsläroverket kan inrättas fortsättnings- och specialklasser, samt anordnas kompletterings- och specialkurser för meddelande av yrkesundervisning inom affärs- och kontorsbranschen och med dem jämförliga områden.

Undervisningsspråket i handelsläroverket är svenska.

2 §.

I handelsinstitutet meddelas undervisning för avläggande av merkonomexamen och i handelsskolan för avläggande av merkantexamen.

3 §.

Handelsläroverket är landskapets läroinrättning och står under landskapsstyrelsens överinseende. Kommunerna i landskapet är skyldiga att deltaga i kostnaderna för läroverket enligt vad i 6 § stadgas.

4 §.

För handelsläroverkets förvaltning tillsätter landskapsstyrelsen en direktion, i vilken medlemmarna såvitt möjligt skall företräda de näringsgrenar, för vilka läroverket utbildar yrkesmän. Dessutom skall såsom medlemmar i direktionen finnas representanter för läroverkets elever. Läroverkets rektor är självskriven medlem i direktionen.

Läroverket skall ha reglemente samt handelsinstitutet och handelsskolan vardera sin läroplan. Reglemente och läroplan fastställas av landskapsstyrelsen.

I fråga om lärokurser för olika examina skall de för motsvarande läroanstalter i riket gällande bestämmelserna i huvudsak tillämpas.

5 §.

Vid läroverket skall för dess ledning och förvaltning finnas en rektor och en prorektor, vilka utses bland läroverkets lärare.

Vid läroverket kan finnas äldre och yngre lektorer, lärare i övningsämnen, extraordinarie lärare, timlärare och särskilda befattningshavare.

6 §.

För läroverkets anläggnings- och driftskostnader skall medel upptagas i landskapets enskilda årsstat. Angående de bidrag som för läroverket skall upptagas i ordinarie årsstaten gäller vad därom i riket är stadgat om statsbidrag i motsvarande fall.

Den del av läroverkets anläggnings- och driftskostnader, som icke täckes av i 1 mom. nämnda bidrag eller andra inkomster, fördelas mellan kommunerna i förhållande till envar kommuns skattören under föregående år. På sjömansskatt beräknas antalet skattören sålunda, att det av sjömansskatten till kommunen redovisade beloppet i mark multipliceras med talet sju.

7 §.

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

8 §.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1975 och genom densamma upphäves landskapslagen den 15 april 1966 om Ålands handelsskola (8/66) jämte senare tillkommen ändring.

Genom denna lag ombildas de nuvarande extraordinarie befattningarna vid Ålands handelsskola till motsvarande befattningar vid Ålands handelsläroverk. De nuvarande befattningshavarna överflyttas utan minskning av löneförmåner till de nya befattningarna.

Mariehamn, den 28 februari 1975.

L a n t r å d

Alarik Häggblom

Lagberedningschef

Sune Carlsson.

HANDELSKOLELEVERNAS HEMKOMMUNER 1965-1974

[illegible]

Bilaga II

ÅLÄNDSKA ELEVER SOM STUDERAT VID HANDELSLÄROANSTALTER I RIKET DE FYRA SENASTE ÅREN

	1971-72	1972-73	1973-74	1974-75
Handelsskolan i Åbo				
Kl I	6		Ingen	1
Kl II	6	3	handelssk.	
Handelsinstitutet i Åbo				
Kl I	6	7	7	4
Kl II	9	8	10	7
Kl III			9	10
Studentkl. I	2	3	2	1
"- II		1	2	3
Handelsläroverket i Ekenäs				
handelsskolavd. Kl I				
"- Kl II	1			
Handelsinst.avd. Kl I				
- " - Kl II				2
- " - Kl III				
Svenska Handelsinstitutet- Köpmannaläroverket				
Handelsinst. avd Kl I	Uppgifter		2	4
- " - Kl II	saknas	1	1	2
Studentkl I			1	1
- " - II				1

SAMMANSTÄLLNING AV ÅLANDS HANDELSSKOLAS UTGIFTER 1973 OCH DE
BERÄKNADE ÅRLIGA UTGIFTERNA FÖR DET PLANERADE ÅLÄNSKA HANDELS-
LÄROVERKET.

U t g i f t e r :	Utgifter Ålands handelsskola 1973/2 klasser	Beräknade utgifter för Ålands handels- läroverk/5 klasser.
Avlöningar	97.576,16	268.904,-
Socialskyddsavgifter	7.739,80	21.512,32
Lärarnas fortbildning	1.017,-	2.500,-
Hyra samt andel i med Ålands yrkesskola gemensamma drifts- kostnader	40.938,56	100.000,-
Kontorsmaterial, annons- och tryckningskostnader	2.016,79	3.000,-
Kostnader för bibliotek	2.330,82	4.000,-
Elevernas hälsovård	848,80	2.493,18
För anskaffning och underhåll av inventarier samt undervisningsmat.	6.142,05	15.355,10
Kursverksamhet	2.246,95	5.000,-
	160.856,93	422.764,60
Till landskapsstyrelsens dispo- sition	634,47	1.500,-
	161.491,40	424.264,60
I n k o m s t e r :		
Elevavgifter	2.750,-	7.000,-
	158.741,40	417.264,60
Ordinarie landskapsbidrag:		
75 % av 160.856,93	- 120.642,70	
75 % av 422.764,60		- 317.073,45
Enligt lagen om vissa pensioner som skall betalas av landskaps- medel avdrages 2,57 % av utbeta- lade löner	+ 2.507,71	+ 6.910,83
Kommunernas andel	<u>40.606,41</u>	<u>107.101,98</u>

FÖRDELNING AV KOMMUNERNAS ANDEL I ÅLANDS HANDELSSKOLAS OCH
ÅLANDS HANDELSLÄROVERKS BERÄKNADE UTGIFTER ENLIGT 1972 ÅRS
SKATTÖREFÖRDELNING.

		Ålands handelsskola	Ålands handelsläroverk
		2 klasser	5 klasser
		påfört belopp	beräknat belopp
K o m m u n	%	år 1973	
Brändö	1,80	728,97	1.927,83
Eckerö	2,97	1.207,86	3.180,93
Finström	7,38	2.995,79	7.904,13
Föglö	2,29	929,40	2.452,63
Geta	1,35	547,43	1.445,88
Hammarland	3,93	1.597,69	4.209,11
Jomala	9,04	3.670,86	9,682,02
Kumlinge	1,36	553,89	1.456,59
Kökar	0,87	352,59	931,79
Lemland	2,59	1.050,68	2.773,94
Lumparland	1,17	475,41	1.253,09
Mariehamn	53,97	21.916,55	57.802,94
Saltvik	6,01	2.439,41	6.436,83
Sottunga	0,65	264,39	696,16
Sund	3,27	1.325,66	3.502,23
Vårdö	1.35	549,83	1.445,88
<u>100.00 = %</u>		<u>40.606,41</u>	<u>107.101,98</u>